

ABC

Williams' Bibliographies.

No. 483.

Two Hours translated
by W. Bolenso

TE TANGATA

I MATE AI

ONA HOA NOHO TATA.

TE AKORANGA

A TE

UHI MOENGA.

AKARANA.

Na Henry Hill i ta. Taurarua.

1873.

TE TANGATA I MATE AI
ONA HOA NOHO TATA.

HE KORERO PONO.

He mea pai te ata whakaaro ki te whakahaere o te tangata, ki te ahunga atu o tona mana ki te hunga e tatatata ana ki a ia, ki nga kararehe ano hoki e tiakina ana e ia.

Ko Reupena Paraki, he nana-kia rawa; puta kau ano ia, kua poururu mai te kanohi o te tangata. Tana hoa wahine, ahua pouri ana nei te kanohi, ana tamariki ahua wehiwehi tonu. Ohooho ana nga kau ina whakatuwhera ia i to ratou taiepa; piri ana te hiore o tana kuri ki waenganui o nga waewae, ka titiro kotaha mai, mehemea nei e whakaaro ana kei te riri ranei tona ariki, kei te pehea ranei. Matakana ana te ngeru, tona ahunga atu tino rere ana, ka piki ki roto i te timera (*chimney*.)

Te hoiho a taua tangata a Reupena, me he pouaka tawhito hiako kau nei a waho, kua maunu-unu katoa nei nga huruhuru, he mahi patu, he mahi whana tonu hoki nana; akuanei, kaore e rongo taua hoiho; mana ka patu, mana ka whana, mana ka ata hamumu, hei aha mana? tautau pouri noa iho te matenga; ano ra e penei mai ana tana kupu, "Aue! he kararehe ngakau pouri ahau nei." Ahakoa ko nga rakau e tupu ana i te kāinga o Reupena, ahua kino, mokemoke mai nei te ahua; ana māra, kāpi ana i te horera, i te runa, i te taru kino. Rite tonu ano ki te ahua pakeke o tona kanohi, te ahua o nga mea katoa o tona kāinga.

Poto katoa ana rawa i te hame-ne i nga tangata o te kāinga i noho ai ia, i te runanga, i te whakawa; kaore he moni, kaore he takiwa hei mahinga mana i tana pāmu.

E toru ana hamenetanga i a Hohepa Mete, he tangata rawakore kai mahi nei. Te take he kaheru; ki ana a Hohepa i whakahokia atu

ano e ia, oati ana a Reupena he horihori. Hamenetia ana e ia a Hohepa, kiia ana kia utua e ia, whakahaua ana e Reupena te pirihi-mana kia tangohia mai te poaka a Hohepa. Tinia ana a Hohepa e te whakatakariri, ka ki he tahae ia, he kai whakararu i te kāinga. Kihai i taro kua kawea, kua korerotia ki a Reupena aua kupu a Hohepa. Inamata kei te whakawa mo te korero kino ki a ia; korekore nei nga utu i whakaritea mai e te kai-whakawa. Kataina iho e nga tangata, kawea ana e te whakatakariri, whakamo-moka mai ana i te huarahi. Te putanga mai o Hohepa, whakangaua iho ki tana kuri, rupahu noa iho ia, karanga kino atu ana, "Tena, kiia ano au he tahae, ne?" Kino atu i te mate koroputaputa, te ngakau kino, te rere atu ki runga ki te tangata. Te hokinga atu o Hohepa ki tona whare, ngangare ana ki tana hoa wahine, pakia iho nga taringa o tana tamaiti o Ho, whana iho te ngeru; kimikimi kau ana ratou ki te take o tana riri.

Pahemo ana nga wiki e rua, na, kua mate te kuri a Reupena, i whangaia ki te rongoa whakamate. Na, kei te whakawa ano a Reupena Paraki i a Hohepa Mete, heoi, kihai i taea te whakatūturu, nana i whakamate te kuri. Rapu utu ana a Reupena, whangaia ana e ia te reme mokamokai a Mata Mete ki te rongoa whakamate.

Nawai—a ka nui haere te kino, te pouri me te rawakore. Ka kino haere te ahua o Hohepa, ka riririri tonu, ka honohono tonu te hoki ki te whare inu waipiro, ki reira korero ai i ona raru, i ona pouri. Tangi ana a Mata Mete, ka ki, ko Reupena Paraki te take; he pai rawa, he ngawari, he aroha tana hoa i tona marenatanga ai.

E penei ana te ahua o taua kāinga, ka rokohanga e te hokonga a Himeona Kirini i te paamu e piri tonu atu ana ki to Reupena. Rokohanga iho, kua kapi taua maara i te puha i te taru no etahi maara.

Hei aha ma Himeona? He tangata ngakau mahi ia, he tangata mohio ki te pehi i tona ake ngakau, kua akona ia ki te tikanga a te Karaiti, “he ngakau whakakakakore.”

Kua whakaakona ia e te Wairua Tapu ki te kino o tona ake ngakau, kua u rawa tana whakaaro ki a te Karaiti, hei kai-whakaora, hei muru i ona hara; kua whiwhi nei ia ki tenei tumanakotanga, ko tana whakaaro, ko tana tohe tenei, ko te Wairua Tapu hei whakakaha i a ia, “Kia tika tana haere kia rite ki te karangatanga i karangatia ai ia, kia kore rawa te whakakake, kia nui haere te ngakau mahaki, kia manawanui, kia ata hanga i runga i te aroha.” Epeha iv. 1—2.

He ahu whenua, he pumau nona ki te mahi, kihai i roa, kua puta ke te ahua o te paamu nei. Haria mai ana e ia he paruparu no te awa, nga rau e horohoro nei i te tino ngahuru, he wheua tawhito ano hoki, mahia katoatia ana e ia hei whakamomona i tana paamu. Nga

rakau i rokohanga mai e ia kua kapi i te kohukohu, i te ngarara, kihai i taro kua ma, kua kaha te tupu. Nga maara i kapi i te taru kino, kua tupuria e te witi. Kua tautau iho nga putiputi i runga i te whare.

Tana hoiho, momona ana i te kainga i te koroa; ka oioi te pane, ka ngetengete ki tona ariki, ina haere atu; ano ra e penei ana, "Ahuareka ana te ao nei i a koe, e Himeona Kirini!" Tana kau e mitimiti mai ra i tana kuao, haere mai ana ki te tono kai mana; he mahi whangai hoki nana. Te heihei momona ra me ana hoa, me nga kuao, haere whakahihi ana, tangi mai ana i tona aroaro, tē wehi, tē aha—

Ka hoki a Himeona ki te kāinga, ka rere ana tamariki ki te whakatau i a ia, ka whiuwhiu haere i nga potae, me te karanga ano, "Ko pāpa tenei, ko pāpa tenei!" Ko Mere te mea iti ka ngoki atu ki te kuhu putiputi ki roto ki te putanga patene o tona koti. Te wahine a Himeona, he marire, he wahine kore kupu, heoti, he mea ano ka ki koa atu ki

ona hoa noho tata, "E arohaina ana toku hoa e nga tangata katoa e mohio ana ki a ia. E taea hoki te aha, i tona pai ano."

Kua mohio nga hoa o Himeona Kirini, kaore ano ia i hamene i te tangata, kaore ia e kitekitea ki nga whare whakawa. He ahakoa, ki ana ratou, E kore e roa kua tae ia ki reira. Ki atu ana ratou ki a ia, ko tona hoa noho tata ka tohe tonu ki te ngangare; ahakoa kore noa e pai atu nga tangata ki te ngangare, tohe tonu.

Ka ki a Himeona, "He pena te ahua o te tangata nei, ne? ki te whakamatautau mai ia ki a au, e kore e taro ka mate ia i a au."

Tera ano kei nga kāinga katoa etahi tangata, ko ta ratou pai he whakatuputupu ngangare, he hunga kawekawe korero. A kihai i roa kua kawea te kupu a Himeona Kirini ki a Reupena Paraki. Te ohonga ake a Reupena, "Ka whakamate ia i a au, ne? Heoi ano te kupu; engari, ko nga ngutu, kopī ana, piri ana, mehemea nei e

pehea ana ranei, akuanei, wehi noa iho tana kuri, whakanunumi atu ana. I taua po ano tukua ana e Reupena tana hoiho ki waho haere ai, he mea hoki kia tae atu ai ki te kai i nga maara a Himeona. Te kitenga o Hohepa Mete, e haere ana i waho, tukua iho ana nga huahua (o te ara kaata) o te maara witi a Reupena ano, te haerenga atu o te hoiho ra ki roto, ehara! kai ana i tana nei hakari; katahi te kainga i ora ai ia o nga tau ka maha.

Me i taea te hamene tana hoiho, ka ora te ngakau o Reupena Paraki; nei ra, patua kautia ana.

Tana mahi o muri iho, he pupuhi i te heihei tourawhi a Mere Kirini. He pai rawa nga huruhuru o taua manu. Te take i puhia ai, i tu ia i runga i te taiapa kohatu wehewehe o nga paamu o Reupena raua ko Himeona, i neke iti atu ki te taha ki to Reupena, tangi ai i runga i te taiapa, he koa no tona nei ngakau.

Ka ki a Himeona, E pouri ana ia, no te mea he ahuaekatanga na tana wahine, na ana tamariki taua

manu; otira, he ahakoa, he mea noa. Kua whakaaro noa ake ia ki te hanga taiapa teitei mo ana manu, kei raruraru ona hoa noho tata i a ratou, na, he whakamahara tenei ki a ia kia hohoro te hanga. Ka hanga e ia he whare mahana hei moenga mo ratou i te po; ka hoatu he kiri-kiri, he ooti (*oats*); ka nui he wahi hei haereeretanga mo ratou, hei tangihanga, a e kore e tata ki te he.

Otira he tohe puruhi te tohe a Reupena Paraki ki te kimi take ngangare. Me i pera te tohe, he tohe ki tetahi mahi pai, nui atu te pai, te nui o tana mahi mo te tangata. Na he rakau *pea* tana, totoro ana tetahi manga ki te taha ki ta Himeona Kirini kaari. Na he hua rawa taua manga. Akuanei, e whio-whio haere ana a Hori Kirini, te tamaiti iti a Himeona, te taenga atu ki taua manga, kua taka iho tetahi o nga *pea* ki te kaari a tona matua, tangohia ake ana e ia. Pa kau atu tona ringa, kua rongoa ia ki tetahi mea e pa iho ana ki tona kaki, me he werohanga nei na te mataa.

Kaore, ko te *wepu* a Reupena Paraki! e whakamomoka mai ana ia i tua i te taiepa, rupahu noa iho ana; tē tino wehinga o te tamaiti ra, rere ana ki roto ki te whare. Otira, tinga kau ana a Reupena. Whakamarietia ana te tamaiti e tona whaea, kiia atu ana kia kua ano e whakatata atu ki te taha o te rakau *pea*; mutu ake i reira ano te korero mo taua mea.

Na; weriweri kaha ana a Reupena i te mau tonu mai o te pai o Himeona-ma. Engari te utu mai o te kino mo te kino, mohio rawa ia ki tera; tena ko tenei tikanga whakamanawanui tonu, he pehea ra, he pehea ra, kaore ia e mohio. Ka whakaaro ia he whakahawea pea ki a ia. Na, ka whakakino rawa tona ngakau ki a Himeona, nui atu i tona kino ki era atu tangata katoa, no te mea ka whakahengia tona ahua kino e te ahua pai o Himeona, a kore noa iho he putanga mo tetahi whakapae māna ki a ia. Ka ongeonge ia i te tirohanga atu ki te pai, ki te koa o

nga mea katoa o te kāinga o Himeona, ki te ahua kino, moke-moke, o tona kāinga.

Ka ki a Reupena, I whakaturia e Himeona nga putiputi ki runga i tona whare, hei mea kia whakama ai tona whare pakira. Otira, hei aha mana! E kore ia e kuare, e whakapirau i nga papa o tona whare ki te pera. Heoi, korero kau ana ia, tinga noa iho, kaore hoki e hamumutia mai e tetahi tangata. Tupu ana te putiputi, tangi ana te hoiho, tupekepeke ana te kua o kau; kaore hoki tetahi o ratou i mohio, tera te whakahaweatia mai ra ratou e Reupena Paraki.

Te kuri ano hoki a Himeona, ko Tauha, kahore he mauahara o tona nei ngakau, he ahakoa i whai-whai ano ia i nga kuihi a Reupena i tetahi po, tau aruaru atu ai i waho o te taiepa. Korerotia mai ana e Reupena ki a Himeona i te aonga ake o te ra, ki atu ana, Ki te kore ia e tiaki i tana kuri, ka hamenetia ia. Ki marire atu ana a Himeona, Ka tiakina e ia. Whanga kau mai a

Reupena i nga ra katoa kia puta atu a Tauha ki te tau aruaru ki aua kuihi; kore kau noa iho, hoki marire ana nga kuihi ki te kāinga. tē ai he take hamene, tē aha.

Na, haunga ano te kore e ngare o nga mea tae hou mai nei, o Himeona ma, tohe ana ano ki te aroha atu. Hoatu ana e te wahine a Himeona ma Mata Paraki he kete nui, ki tonu i nga *paramu* papai nunui. Ahuareka mai ana tera ki te arohatanga noatanga atu, ki atu ana ki te kai mau mai, "Ki atu ki to whaea, ka nui tona aroha, ka nui taku whakataikiu atu ki a ia."

Ko Reupena e kai ana i tana paipa i roto i te timera, whakarongo puku ana ki te kupu a tana wahine, engari katahi ka kaha rawa te momi i tana paipa, te puhapuha atu i te paoa. No te tuaruatanga o te kiana atu a tana wahine i te hokinga o te tamaiti, ka ki atu ia, "Kati te whakakuare i a koe, e Peki. He mea na ratou kia hoatu ai etahi o a tatou *pea*, i homai ai ena. Otira,

kia maoa ra, ka hoatu ai i etahi kete *pea* ma ratou; kaore au e pai ki te tango noa mai i nga mea a te hunga arero maeneene nei."

Rokohanga iho kua ora te ngakau o Peki i te arohatanga mai o Mere Kirini ki a ia, akuanei, kino ana i te kupu a Reupena a kore noa iho te koa o tona ngakau.

Kihai i roa i muri iho i tenei whakaarohatanga atu, na, ko nga kai mahi a Himeona Kirini e ā haere ana i nga okiha taimaha. Te taenga atu ki te wahi repo, tapoko tonu iho, he roa hoki no te uanga i tapokopoko ai. Kihai i taea te tango mai nga okiha. Ko Reupena e mahi mai ana i tai atu. Ka mea atu a Himeona kia haere mai ia hei hoa mona, karanga riri mai ana, "E kore au e tae atu, he mahi ano aku." Ka kiia atu, "E kore ranei koe e homai i o okiha, me nga mekameka, hei to mai i aku?" Ka peratia mai ano e Reupena.

Heoi ano, haere ana a Himeona ki te kimi hoa mona. Te hokinga mai o Himeona ki nga kai tiaki o ana okiha, riri ana ratou, ki te

whanoke o Reupena, ka ki, "E pai kia tapoko ana okiha ki taua repo." Ka ki atu to ratou rangatira, "Ki te tapoko ana okiha ki konei, me tika ano ta tatou mahi, me haere mai ano tatou ki te to ki waho." Ka ki atu ratou, "Ha, me aroha kau atu, akuanei ka whakaaro a Reupena Paraki e wehi ana nga tangata i a ia, katahi ka tino nanakia rawa."

"Taria, taria," e ai ta Himeona me te menemene nga paparinga; "E kore e taro ka mate ia i a au. Taria, akuanei koutou kite ai, ka mate ia i a au."

Koia rawa ano, kihai i roa kua tapoko nga okiha a Reupena ki taua repo, pera me ta nga kai mahi i hiahia ai. Titiro mai ana a Himeona i tana ngakinga, ki tonu atu ki ana tangata kia hohoro te kawhe i ana okiha, i nga mekameka, hei to mai ki waho. Kata ana nga tangata, rūrū ana o ratou pane, ka kōrerorero ki taua nanakia kino. Heoi, haere koa ana ki te whakarite i te kupu a to ratou ariki.

Te taenga atu o Himeona, ka ki atu, E hoa, e raru ana koe, ne? kei te haere mai aku tangata me nga okiha, e kore e roa ka taea o kau. Te karangatanga atu a Reupena, Hei aha mawai au okiha? Whakahokia atu. Kaore au e minamina atu kia whakahoa mai koe ki a au." Hamumu pai noa atu ana a Himeona. "E kore au e whakaae ki tena, ka tata nei hoki te ahiahi, he kino ano te mahinga i te awatea, tena kei te po he kino rawa."

Hamumu kaha atu ana a Reupena "Mana ka marama, mana ka pouri, kaore au e ki atu ki a koe hei to mai. Kihai nei hoki a au i rongok i te to i au kau i to rarunga ra."

Ki atu ana a Himeona, "He kitenga hoki noku i te raru i reira, i aroha atu ai au ki a koe. Kei mau mau korerorero noa taua, e hoa. E kore au e ahei te hoki ki te kāinga i a koe e raru nei, ka tata nei hoki te po."

Heoi ano, kihai i aha kua taea nga okiha ra, a hoki ana a Himeona ratou ko ana tangata, kaore i tatari kia whakatakiu mai a Reupena.

Te hokinga o Reupena ki te kāinga i taua po, noho puku ana, mehemea nei e whakaaroaro ana. Kai marire ana i tana paipa. Te paunga, ka ata riringi i nga pungarehu, ka whakahotu te manawa, ka ki atu ki tana wahine, "E Peki, kua mate au i a Himeona Kirini!" E tuitui ana te wahine, ohorere ana i te kupu a tona hoa, ka ki atu, "He aha!" Ano ra ko Reupena, "E mahara ana ianei koe ki tana kianga i tona orokotaenga mai ra, ka mate au i a ia? I tahira noa atu i karanga mai ia ki a au kia haere atu hei hoa mona ki te to mai i ana okiha i roto i te repo; ki atu ana au, "He mahi ano aku." Inaianei, tapoko ana aku okiha ki taua wahi ano, inamata, kua haere mai ia me ana okiha ki te to i aku ki waho. Whakama ana au ki tana whakahoatanga mai; karanga atu ana ahau, Kaore au e minamina atu ki a ia hei hoa moku; heoti, pai noa atu tana whakahokinga mai, ki mai ana, "Ka tata te po, a e kore ia e pai kia whakarerea ahau i roto i te paru."

Ka ki atu a Mata Paraki, "He tangata reo ahuareka ia, pai tonu tana hamumu mai ki a taua tamariki. Tana wahine ano hoki, he ahua aroha tona."

Noho puku ana a Reupena, a, muri iho ka ki, E Peki, e mohio ana koe ki te merengi nui i te kāri ra? kua maoa, mauria e koe ki ko, apopo i te ata, ne?

Whakaae tonu atu te wahine, kihai i patai atu, kia haria ki hea, e mohio ana hoki.

Otira, ao rawa ake te ra, kopikopiko kau ana a Reupena, hoki atu, hoki mai, he kopikopiko take kore; e ongaonga noa ake ana a roto, kaore e mohio ki tetahi mea hei whaingā atu mana.

Roaroa iho ka kitea te take o tona haereere. Ka ki ia, Maku ano e hari te merengi, kia whakataikiu atu ahau ki a ia mo ana okiha. He raruraru noku i te repo ra, wareware ana au ki te whakataikiu atu.

Heoi ano, haere ana ia ki te kāri; tu ana te wahine i te tatau, kotahi ringa ki te hope, kotahi ringa ki te arai i ona kanohi i te ra, e titiro ana, e tae ranei te merengi ra i a ia ki te whare o Himeona Kirini, kaore ranei.

O tona marenatanga ra ano, tae noa mai ki tenei takiwa, katahi te mea whakamiharo i kite ai ia. Ahua whakapono-kore ana ia, e mea ana, E kore e tae.

Hohoro tonu te haere o Reupena, mehemea nei e wehi ana kei hokirua ana whakaaro.

Te taenga atu ki te whare o te Kirini, ahua whakama ana ia, porearea ana, hohoro tonu te ki ake, "E Mata Kirini, te merengi nei; na taku hoa i homai mau. E whakaaro ana maua, he mea maoa." Heoi ano whakataikiu atu ana ia, ki atu ana kia noho a Reupena. Tu tonu tera, ka whakawiriwiri i te tutaki o te tatau; kihai i maranga ake nga kanohi, me te ki atu, "Kaore pea a te Kirini i roto inaianei?" Ka ki atu a Mata Kirini, "Kei te wai i

waho nei. Taro ake ka puta." Ki kau ake ano ia, kua puta a Himeona, pera ano te mārama o te kanohi me te ata raumati. Tika tonu atu ki a Reupena, hariru kaha ana ki a ia, me te ki atu, "Tena koe, e hoa, tena koe, e noho, e noho."

Ano ra ko Reupena, "Taikiu, e kore au e ahei te noho." Unu ana i te potae, mirimiri ana i te mahunga, titiro ana ki waho o te wini; muri iho, oho-whakarere ana te kianga mai, "E te Kirini, i he taku tikanga ki a koe mo nga okiha ra."

Ano ra ko te Kirini, "He ahakoa, he ahakoa. Tenei ake pea, kei tetahi rangi ua nei, ka tapoko ano aku okiha ki te repo. Na, ka mohio atu au ki a koe hei karangatanga atu maku."

Kaore ano i mutu te ahua whakama o Reupena, kaore ano i maia te titiro hangai atu ki te kanohi marama o Himeona, heoti ko te ohonga atu, "Rere, he kino no nga tangata o tenei kāinga. Me i noho tonu au ki te taha o te penei me koe, e kore e penei rawa toku kino."

Ano ra ko Himeona, "Ae. Otira, e hoa, me whakamatau tatou kia pera to tatou whakahaere ki te tangata, me ta tatou e pai ai kia meatia mai e ratou ki a tatou. E mohio ana koe e pera ana te kupu a te Atua. Kua mohio noa ake au, ki te hamumu aroha ake te tangata, he aroha ano te ohonga ake a te hoa. Me he mea ka whakahari tatou i etahi atu, na kua minamina mai ratou ki te whakahari i a tatou. Tera pea e taea e taua te whakamea i nga tangata o tenei kāiuga kia penei te whakaaro aroha tetahi ki tetahi. Kowai ka tohu? kia whakamatau taua, e te Paraki, kia whakamatau taua, ne? Haere mai taua, kia kite koe i taku kāri.

E mea ana au kia kite koe i tetahi rakau i honoa a au ki nga aporo pai rawa. Ki te pai koe, maku e tono etahi hono mau i o te rakau i tapahia mai ai aku.

Heoi ano, haere ana raua ki te kāri, a kihai i roa kua marama te ngakau o Reupena i nga korero pai a Himeona.

Tona hokinga atu ki tona whare, kihai i korero ki tana wahine mo tana haerenga nei; kaore ano hoki i tino whanui noa tona ngakau, e taea ai e ia te korero atu ki tana hoa wahine i tana whakinga i tona he ki a Himeona.

Tera te tu mai ra tana pu i tua i te tatau o te whare kohatu, puru rawa, hei pupuhi mo te kuri a te Kirini, mo te tau-aruaru-tanga ki tana hoiho; no mua te purunga. Te hokinga atu nei, puhia noatia atu ana e ia, kawea ana te pu ki te paana takoto ai. Mutu ake i reira tana kimi take ngangare ki te kuri raua tahi ano ko tona ariki. Taro kau iho, ka miharo noa iho a Hohepa Mete, i kite atu i a ia e pakipaki ana i a Tauha me te penei na, "Kuri pai."

He tangata ngakau rangatira a Himeona Kirini, kihai ia i korero ki te tangata i te whakinga mai o Reupena i tona he. I menemene kau ona paparinga, i tana kianga atu ki tana wahine, "I whakaaro ano ahau, e kore e taro ka mate ia i a taua."

Kaore a Hohepa Mete e whakapono ki tenei tikanga. Tana rongonga ki te meatanga i te repo ra, ka ki ia, "He kuare a Himeona Kirini. I tona orokotaenga mai ki konei, ka nui ana korero mo te whakamate tangata, ko tenei, kahore i rite tona maia ki to te noke, ina hoki, ka takahia te noke, tahuri tonu mai."

Ko taua Hohepa nei, kua nui haere te inu waipiro, me te ngangare, a, kore noa iho e whakamahia e tetahi tangata.

Kia kotahi pea tau i muri iho i te haringa i te merengi ra, ka tahae-tia etahi hiako kau i te kāinga o te Kirini, he mea utu nui. Heoi ano ta te Kirini i korero ai, ki te ngaronga o aua peha, ko tana wahine. Whakaaro ana hoki raua ko Hohepa Mete te tahae. I tetahi wiki ka kitea i roto i te nuipepa tenei korero, ara, "Kia rongoi mai te tangata nana i tahae nga peha kau i te po o te Paraire, i te rima o nga ra o tenei marama. Ko te tangata nana era mea, e hiahia ana kia aroha ki a ia. Ki te mea he rawakore te take i he

ai ia, e kore e whakapuakina e te tangata nana; engari ka whakaakona ia ki tetahi tikanga pai e whiwhi moni ai ia, e kore ai e pouri tona ngakau."

Na ka kororerero nga tangata ki te nuipepa nei, ka patapatai, Kowai ranei? Ka mea, E rongoi ranei te tahae, e pehea ranei? Ka ki etahi, Ki te rongoi ia, he marutauhou; he rore hoki tera hei hopu mona.

Engari te tangata nana i tahae, i mohio ki te tangata nana taua kupu aroha i roto i te nuipepa. I mohio ano hoki ia, E kore a Himeona Kirini e whakatakoto rore mo ona hoa tangata.

Heoi ano, e hia ake ranei nga po i muri iho, ka rangona he patōtō i waho o te tatau, rokohanga iho e hāere ana a Himeona-ma ki te moe.

Whakatuwheratia ana te tatau, na, ko Hohepa Mete e tu ana, e waha ana i nga peha kau. Kihai i titiro ake nga kanohi, iti rawa te hamumutanga ake, "Kua whaka hokia mai e ahau, e te Kirini. Mō Kawe e ahau ki hea?"

Te kianga atu a Himeona, Taria, kia tahuna ake he whakamarama, ka haere ai taua ki te paana. Ka mutu, me haere mai koe ki roto, me korero mai ki a au te timatanga o taua meatanga—ka whakaaro ai taua ki tetahi tikanga mahi hei oranga mou.

I mohio a Mata Kirini he maha nga hemonga-kaitanga o Hohepa, a kua matatau ki te inu waipiro. Na hohoro tonu ia te hanga kawhi (*coffee*) mana, mauria mai ana i roto i te kapata he pai poaka.

To raua hokinga mai i te paana, ka ki atu ia, “E Mete, i whakaaro au kia kai koe i te hapa werawera.”

Huri mai ana te tuara o Hohepa, tē hamumu, tē aha. Whakawhirinaki ana ki te timera, noho puku ana, muri iho ahua raa ana te kianga mai, “Ko toku paanga tuatahi tenei ki te tahae, a kua nui rawa toku pouri. Na te aha ranei au i penei ai, na te aha ranei?”

Kahore au i whakaaro i mua, tera au e penei te kino me au e noho nei. Otira i timata i runga i te mahi ngangare, muri iho ko te inu waipiro. Toku timatanga ano ki te pakuku iho, he turaki tonu te mahi a te tangata i a au. E mate ana, e kaha-kore ana taku wahine, aku tamariki e hemo ana i te kai. Ka maha au homaitanga kai ma ratou, ma te Atua koe e manaaki! heoi, tahae ana au i o peha kau hei hoko maku. Otira, e te Kirini, ko toku tuatahitanga tenei ki te tahae, e tika ai te ingoa tahae moku.”

Ano ra ko te Kirini, me te hariru aroha atu, “Waiho ano hoki ko tenei hei whakamutunga, e hoa; e kore e korerotia e au ki te tangata. E taitamariki tonu ana koe, kia toa, kia utua te taima kua maumauria nei. Tena, whakaae mai ki a au, e kore koe e pa ki nga waipiro, ki nga mea whakahaurangi, a tutuki noa te tau, a maku koe e whakamahi apopo, he utu pai nga utu mou. Ma Mere e titiro o tamariki i te atatu; tenei ano pea he mahi ma ratou. Te

tamaiti meroiti e kaha ana ki te kohikohi kohatu. E kai, e hoa, e inu i te kawhi werawera. Ma reira koe ka kore ai e minamina atu ki te inu wai-kaha akuanei. Akuanei koe kite ai, he uaua te whakarerenga i te tuatahi, e Hohepa; he ahakoa, kia maia, me whakaaro ki to hoa, ki o tamariki, a e kore e roa kua ngawari. Ka hiainu koe ki te kawhi, korero mai ki a Mere, a ka rongo tonu ia ki te hoatu." Paraparau kau ana a Hohepa ki te kai, ki te inu, me te mea nei e mau mai ana te kai i roto i te korokoro. Pawerawera noa iho ia. Kuku noa, kuku noa i tana tangi, ka kore noa ano e taea; ko te tuohutanga iho o te pane ki runga i te tēpu, ko te tino tangihanga i tangi ai.

Waiho marire ana e Himeona kia tangi ana; muri iho ka tohe atu ano ki a ia kia kai, na, katahi ano ia ka kai.

I tona haerenga, ka ki aroha atu a Himeona, "E tohe ki te mahi pai e Hohepa, a ko au hei hoa mou." Hopu mai ana a Hohepa ki tona

ringa hariru ai, me te ki atu. "Katahi au ka mohio ki to tikanga whakamate i nga hoa kino." Ao ake te ra, ka haere mai a Hohepa hei kai mahi ma Himeona Kirini, a, he maha nga tau i noho ai ki a ia he tangata pai, he tangata pono.

"Kei hinga koe i te kino, engari kia hinga te kino i te pai." Roma xii. 21.

ingia hariri ai, i te ki ano. "Ka-
tahi au ka mohio ki te tikanga
whakamata i nga hoi kimo." Ao
ake te ta, ka haere mai a Hōpapa hei
kai mahi ma Himona Kirini, a he
maha nga tau i noho ai ki ia he
tanga pai, he tangata pono.

"Kei hinga koe i te kino,
engari kia hinga te kino i te pai."
Roma xii. 21.

TE AKORANGA A TE UHI MOENGA.

Te kianga mai a tetahi wahine
rangatira ki a au i tetahi rangi, "E
kore rawa ahau e wareware ki taku
tahaetanga tuatahi, ko taku taha-
etanga whakamutunga ano hoki tera."
Tono atu ana ahau kia korerotia mai
e ia ki a au; katahi ka korerotia mai
e ia ka mea, "I te mea ka taka ki
waenganui o te whitu o te waru o
oku tau, e haere tonu ana ahau ki te
kura i nga ra katoa, ki tetahi kura
e tutata mai ana; a taku hanga he
tapoko atu ki te whare o Mata Penete
e tu ana i tetahi taha o te huarahi i
haere nei au, ki te kura, kia kite i
tana kotiro meroiti i a Rihi, e toru ona
tau, he kotiro pai, ahua reka, aroha."

Rekohanga atu e ahau i tetahi
ata, a Mata Penete, e tuitui ana i
tetahi poraka mo Rihi, koia ano te
pai o te kara, katahi ano au ka kite
i te kara pai rawa. Minamina kau
atu ana ahau ki tetahi wahi, mo taku
uhi-moenga, he mea tapatapahanga
honohono nei; otira, whakama ana
ahau ki te tonu.

Aue! te pai o te kara! Ka nūi haere taku minamina. Huri mai ana te tuara o Mata Penete. Totoro atu ana taku ringa ki tetahi wahi iti, e takoto ana i raro i te papa o te whare, kuhuā iho ki taku uma. Haere tonu atu ahau ki te kura, me taku tītiro haere i taku *pirini* pai, me taku whakaaro ki taku mohio ki te tango mai. Pa whakarere mai te whakaaro ki taku ngakau, e, he mea tahae naku! na ka pa te pouri ki toku ngakau. Toku taenga atu ki te kura, kihai i tau iho aku whakaaro ki nga mea hei ako maku; me he mea nei he pokurukuru kei taku korokoro, e whakaraoa ana i a au, a ko te wahi pirini i taku uma, mehemea nei he tiotio e werowero mai ana ki a au.

Ka patai mai taku kai-whakaako, "E mate ana koe," Whano ki atu au "Ae," heoti, oho tata ake te mahara, e: "Kao, kua ahau e apiti i te teka ki te tahae." Katahi au ka ki atu, "E pouri ana toku ngakau."

Korero aroha mai ana ia ki a au, ki mai ana, me haere au ki waho ki te wahi takarohanga mo tetahi wahi iti.

Katahi au ka whakama rawa ki tona ahua aroha mai, ka korero purakau noa iho au, ka mea, "Mehemea e mohio ana ia ki te kino o tenei kotiro, tera ranei ia e manako mai ki a au i muri iho?"

Haere ana ahau ki waho, me te whakaaro kia rukea te wahi pirini nei; heoti, me maka ra ki hea! Akuanei kitea ai e nga tangata katoa, a ka mohiotia naku i tahae. Kite atu ana ahau i te kowhāo i roto i te pou, ka whakaaro au, ka pai tera wahi hei hunanga. Kuhuā ana e au ki roto, me te whakaaro ka mānā ake taku ngakau, heoti, whai haere ana i roto i aku whakaaro nga kara papai ahua eka o te mea ra. Akua nei pea kitea e nga tamariki. Me kimi ano e ahau tetahi wahi pai atu. Ka tikina ano e ahau, ngaungau iho, whakamatau ana ahau ki te horomi. Nohea hoki e toremi. Aue, ngau kino ana te pouri i au!

Taku hokinga atu i te kura, i tika toku huarahi i runga i tetahi ara papa i na runga i te awa e rere tonu ana te wai; ka whakaaro au hei konei he rukenga mo taua mea. Whiua atu ana e au, me taku matakitaki iho, e ata maanu haere atu ana. Inamata, kua tae ki te wahi koriporipo; na kua whakahokia mai ano.

Aue! e kore rawa ranei e maanu atu ki te wahi ngaro? a ki te maanu atu, ka tae ra ki hea? Ka tae pea ki te aroaro o tetahi tangata e mohio ana na Mata Penete taua mea, a naku i tahae?

I a au e matakitaki atu ana, me te pouri kerekere o toku ngakau, na, ka mau mai i te pakiaka rakau e tupu ana i te pareparenga. Ae, mau tonu mai i reira, i te wahi e kitea ai e nga tangata katoa. Ki taku whakaaro e kore e titiro ke o ratou kanohi. Rongo ake ana a au he haruru wiira kaata e ahui mai ana whaka-te-ara papa nei. He kawenga na te wehi, ka ki tonu ake toku ngakau, Akuanei ko Mata Penete

pea kei te kaata ra, ko oku matua ke-ke, ko oku whaea ke-ke, ko oku hoa takaro, ko nga tangata katoa e mohio ana ki a au, kei runga anake pea i te kaata ra. Akuanei ratou katoa te kite ai i te maramara pirini ra, a ka mohio i te tahae ahau. Heoi ano, tē whakaaro au kei whati taku kaki, pikitia ana e au te ara papa ra, ngoki haere ana ki raro i te pareparenga piri ai kia pahemo ra ano te kaata. Tatari marire ana ahau kia pahemo rawa atu, katahi au ka puta mai ki waho, taku toto-rotanga atu ki te pirini ra, aue! he poto taku ringa, kaore e tata atu. Unuhia tonutia ake aku hu me aku tokena. Tukituki ana taku manawa i te wehi kei kitea mai au! Taea whakauauatia ana e au taua maramara pirini. Na, ka whakaaro ano au; Kua taea nei, me pehea ra? Mutu rawa ake te kokomo aku hu, me aku tokena, kua takoto taku whakaaro. Rere haere ana ahau i te huarahi e tika ana ki te whare o oku matua, na kua tae au ki to Mata Penete. E noho mai ana tera i roto,

i tai atu o te wini e tuwhera ana. Wahia ana e au te tatau o te kāri, taku haerenga atu ki te wini whiua atu ana e au ki roto te pirini ra, me taku rere mai ki waho. Ka karanga mai ia i muri i a au.

“E Hera, e taku kotiro, he aha te mea? E mate ana koe?”

Kaore au i maia te hoki atu; nawai, ka karanga mai ano ia. Tē kaha taku haere, tē aha.

Ano ra ko Mata Penete mai, “Aue! e Hera, he aha kei a koe? ma tonu o kanohi. He aha koe i maka mai ai i te pirini ra na te wini?”

Ki tonu atu au—“He mea tahae naku,” me taku whakaaro ano, akuanei ia te ahua whakahouhou mai ai ki a au, ki mai ia kia kāti rawa taku hokihoki mai ki tona whare; e kore ia e pai ki te kotiro kino nei hei hoa takaro mo tana kotiro mo Rihi. Heoti, whakarerea ana tana tuitui, ka hopu mai ki taku ringa, ka kukume i a au kia tata atu, ka awhi mai tona ringa ki a au, ka ki aroha mai, “Ka aroha koe, e taku kotiro!”

Kaore ano kia heke tetahi roimata maku i te ra roa nei; engari ko taku mahunga me he mea nei e titorehia ana e te pahoahoa; nui atu hoki te mamae o taku korokoro. Na te kupu kotahi ra, ina, pakaru mai ana te waipuke o taku ngakau. Awhi atu ana au ki tona uma, na ko taku tangihanga i tangi ai.

Awhi tonu mai ia ki a au me tana ki mai, “Korero, e Hera, e taku potiki, korerotia katoatia mai ki a au.”

Poto katoa i a au te korero atu, me te māma haere taku ngakau. Te mutunga ka ki mai ia ki a au, “E kore ahau e apiti atu i te pouri ki a koe; kua nui rawa to mamae inaianei, Ki taku whakaaro e kore rawa koe e pa ki te tahae a muri ake nei. Tangohia etahi o enei maramara pirini, mo to hiti honohono, a i nga wa katoa e tau ai o kanohi ki runga, maharatia tenei ra.” Heoi ano.

Inaianei he uhi mo aku tamariki taua uhi ra, a mau tonu mai taua ako ki a au.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

